

Sprawozdanie z III Seminarium Cywilnoprocesowego „Aktualne problemy orzecznicze”

- r. pr. **Anna Zalesińska**
- r. pr. **Krystian Mularczyk**

W dniu 21 kwietnia 2023 r. w sali im. M. Filipowicza w budynku Sądu Okręgowego we Wrocławiu odbyło się III Seminarium Cywilnoprocesowe pt. „Aktualne problemy orzecznicze”.

Organizatorami wydarzenia była OIRP we Wrocławiu, ORA we Wrocławiu, Sąd Apelacyjny we Wrocławiu, Sąd Okręgowy we Wrocławiu, Centrum Mediacji i Arbitrażu, Stowarzyszenie IUSTITIA Oddział Wrocław. Głównym koordynatorem wydarzenia był pomysłodawca Seminarium Cywilnoprocesowego prof. dr hab. Łukasz Błaszczak. Warto wspomnieć, że w tym roku miała miejsce już trzecia edycja tego wydarzenia, które mimo trudnych pandemicznych czasów, od samego początku cieszyło się bardzo dużym zainteresowaniem środowiska prawniczego. Nie inaczej było w tym roku. W wydarzeniu wzięli udział sędziowie, radcowie prawni, adwokaci oraz naukowcy, m. in. z Uniwersytetu Wrocławskiego.

O niewątpliwym sukcesie Seminarium świadczy nie tylko duże zainteresowanie środowiska, ale przede wszystkim fakt, że każdy panel wzbudzał dyskusję wśród uczestników, która nawet po zakończeniu wydarzenia była równie żywa.

III Seminarium Cywilnoprocesowe otworzył prof. dr hab. Łukasz Błaszczak. Uczestników powitali przedstawiciele organizatorów: w imieniu Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu SSA Jacek Saramaga, w imieniu Sądu Okręgowego we Wrocławiu SSO Wojciech Łukowski, w imieniu Okręgowej Rady Adwokackiej Dziekan Sławomir Krześ, w imieniu Okręgowej Izby Radców Prawnych we Wrocławiu Wicedziekan Krystian Mularczyk, w imieniu Iustitii Wiceprezes Zarządu SSO Katarzyna Wręczycka.

Pierwszy wykład w panelu poświęconym nadużyciom prawa procesowego i jego

Każdy panel wzbudzał dyskusję, która nawet po zakończeniu wydarzenia była równie żywa.

przejawom wygłosił Esq. LL.M adw. Paweł Wójcik, który przedstawił wystąpienie pt. „Venire contra factum proprium w procesie cywilnym (podstępne działania pełnomocnika

względem innego pełnomocnika)”. Moderatorem panelu był Dziekan ORA we Wrocławiu Sławomir Krześ. *Venire contra factum proprium nemini licet*, co oznacza zakaz występowania przeciwko temu, co wynika z własnych czynów, obowiązuje w większości systemów prawnych współczesnych państw – pełni ugruntowaną rolę zarówno w kontynentalnej cywilistyce, jak i w tradycji angloamerykańskiej – tzw. Estoppel („nie zaprzeczanie sobie”).

Na gruncie prawa polskiego materialnego zasada ta funkcjonuje w ramach szerszej kategorii nadużycia prawa podmiotowego (art. 5 k.c.). Pan Mecenaz zmierzył się z trudnym zagadnieniem, bo czy można postawić linię demarkacyjną pomiędzy tym, co jest elementem taktyki procesowej, czy też stanowi ustaloną z klientem linię działania w sprawie i odbywa się w granicach i na podstawie prawa, a tym co już ma charakter podstępny. Niewątpliwie każda taka sytuacja wymaga indywidualnego podejścia i oceny na tle zaistniałego w sprawie stanu faktycznego.

Drugie wystąpienie pierwszego panelu wygłosił r. pr. dr Wojciech Dubis. Dotyczyło ono uznania pewnych czynności pełnomocnika procesowego za nadużycie w zakresie uprawnienia do składania wniosków dowodowych i pism procesowych. Pan Doktor przedstawił trzy grupy oczywiście niesumiennej prowadzenia procesów (wg T. Bukowskiego), tj. przytaczanie w procesie świadomie niezgodnych z prawdą twierdzeń (*mendacium*), świadome sprzeczne z prawem żądanie (*calumniosa petitio*) oraz zamiar wykorzystania dopuszczalnych czynności procesowych w celu utrudnienia

Od lewej: SSO Katarzyna Wręczycka, Prezes Sądu Okręgowego SSO Wojciech Łukowski, Wicedziekan Rady OIRP we Wrocławiu Krystian Mularczyk, Prezes Sądu Apelacyjnego SSA Jacek Saramaga, Dziekan ORA we Wrocławiu Sławomir Krześ, prof. dr hab. Łukasz Błaszczak, adw. Paweł Wójcik
Fot. OIRP we Wrocławiu

lub przewleczenia procesu (*fraus-frustratio*). W swoim wystąpieniu dokonał również agregacji postaci nadużycia prawa procesowego w związku ze zgłaszaniem wniosków dowodowych w następujące grupy: wnioski w celu wywołania obstrukcji procesowej, wnioski w przedmiocie dowodów niedopuszczalnych lub niedających się w ogóle przeprowadzić, wnioski dotyczące fałszywych dowodów, wnioski co do zaprzeczenia w złej wierze prawdziwości dokumentu urzędowego lub prywatnego, wnioski co do faktów objętych tajemnicą zawodową zgłaszane przez wykwalifikowanych pełnomocników, wnioski pozorujące prowadzenie postępowania dowodowego. Jednocześnie zwrócił uwagę na cienką granicę pomiędzy tym, co pełnomocnik podejmuje w ramach posiadanych uprawnień, a co już należałoby kwalifikować jako nadużycie.

Pozostając w duchu nadużycia prawa, w kolejnym wystąpieniu SSO Grzegorz Karaś poruszył temat nadużycie prawa do apelacji ze strony pełnomocnika procesowego, gdzie zmierzył się z kontrowersyjnym zagadnieniem jakie elementy kwalifikują apelację jako pismo procesowe. Czy wysłanie pierwszej

strony z informacją, że jest to apelacja jest wystarczającym, żeby uznać taki dokument za apelację, czy też jest to już wyraz nadużycia procesowego. Czy można więc skorzystać bezpośrednio z art. 4¹ KPC w celu zwalczania przejawów nadużycia prawa do zaskarżenia na etapie apelacji w szczególności poprzez składanie pisma, które zawiera jedynie niektóre elementy apelacji,

które nie pozwala zidentyfikować podstawowych jej elementów takich jak: określenie zakresu zaskarżenia, wskazanie zarzutów apelacyjnych, złożenie wniosków apelacyjnych. Pan Sędzia postawił tezę, że pismo procesowe, nawet nazwane apelacją, jednak nie zawierające któregośkolwiek z tych elementów, nie pozwala na traktowanie go jako apelacji i przywołał orzecznictwo Sądu Najwyższego to potwierdzające.

Ostatni wykład wygłosił Pan Sędzia Wojciech Łukowski, który omówił zagadnienia związane z powództwem bezzasadnym. Pan Prezes nawiązał do publikacji prof. dr hab. Łukasza Błaszczaka, która obszernie omawia to zagadnienie². W ocenie Pana Sędziego niewątpliwie eliminacja niektórych bezzasadnych powództw pozwala na oszczędzenia czasu stronom. Wydaje się jednak, że oprócz takich względów są także względy systemowe w postaci ochrony wymiaru

Przy mównicy SSO Katarzyna Wręczycka
Fot. OIRP we Wrocławiu

sprawiedliwości przed zalewem niektórych spraw. Zagadnienie omówione zostało kompleksowo, nie tylko na tle samego powództwa, ale także w zakresie nadużywania innych uprawnień procesowych, takich jak bezzasadne wnioski o wyłączenie sędziego.

Drugi panel, gdzie moderatorem był SSA prof. dr hab. Jacek Gołaczyński, poświęcony był zakresowi umocowania pełnomocnika procesowego. W pierwszym wykładzie r. pr. prof. dr hab. Łukasz Błaszczak skoncentrował się na zagadnieniu czy pełnomocnictwo procesowe obejmuje upoważnienie do podniesienia zarzutu potrącenia. Pan Profesor postawił jednoznaczną tezę, że nie jest wymagane pełnomocnictwo materialne do podniesienia zarzutu potrącenia, bowiem wystarczające jest pełnomocnictwo procesowe (art. 91 pkt 1 k.p.c.). Zarzut potrącenia jest czynnością procesową wywołującą dalej idące skutki na płaszczyźnie materialnoprawnej w czynności procesowej; w postaci zarzutu potrącenia mieszczą się dwa oświadczenia: procesowe i oświadczenie materialnoprawne. Bez względu na to zarzut potrącenia jest czynnością procesową. Jeżeli czynność procesowa w postaci zarzutu potrącenia zamieszczonego w piśmie procesowym dotrze do strony powodowej, to skutek

¹ Szerzej na ten temat: Ł. Błaszczak, *Czy jest możliwe zastosowanie sankcji w postaci odrzucenia lub zwrotu apelacji wniesionej w warunkach nadużycia prawa procesowego*, „Palestra” 2022, nr 1–2.

² Recenzję owej publikacji można znaleźć w: M. Pyrz, „Recenzja „Systemu, Postępowania Cywilnego”, t. 2: „Dowody w postępowaniu cywilnym”, „Przegląd Radcowski” 2021, nr 33.

założony powyżej zostaje w pełni osiągnięty. Nie ma tu znaczenia chwila dowiedzenia się przez stronę powodową o tym fakcie – odbiór przez nią pisma procesowego lub przez jej pełnomocnika powoduje wywołanie stosownych skutków.

W kolejnym wykładzie natomiast SSO Tomasz Biskup omówił zagadnienie związane z pełnomocnictwem procesowym, a upoważnieniem do zawarcia umowy dowodowej i innych umów procesowych (zapis na sąd polubowny, umowa o mediację i umowa o właściwość sądu). Zwrócił uwagę, że charakter umów procesowych w nauce prawa procesowego pozostaje sporny, a umowy procesowe uznawane są za umowy: materialnoprawne, procesowe, mieszane lub *sui generis*. Przy przyjęciu materialnoprawnego charakteru umów procesowych, niewątpliwie jest stosowanie do nich wprost przepisów

kodeksu cywilnego, jednak nawet wówczas, gdy umowom procesowym przypisuje się charakter procesowy, dopuszcza się niekiedy odpowiednie stosowanie do nich ogólnych przepisów prawa materialnego o czynnościach prawnych, a także o pełnomocnictwie. Jeżeli pełnomocnik działa bez należytego umocowania to czynność taką należy uznać za bezskuteczną.

W ostatnim panelu moderatorem był Wicedziekan OIRP we Wrocławiu Krystian Mularczyk. Panel ten poświęcony był wadliwości formułowania zarzutów na przykładzie apelacji i zażalenia. W pierwszym wykładzie SSO Katarzyna Wręczycka przedstawiła wystąpienie pt. „Prawidłowość zarzutów apelacyjnych ze szczególnych uwzględnieniem zarzutu naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów”. Zgodnie z zasadą swobodnej oceny dowodów wyrażoną w art. 233 § 1

r. pr. dr Wojciech Dubis
Fot. OIRP we Wrocławiu

r. pr. prof. dr hab. Łukasz Błaszczak
Fot. OIRP we Wrocławiu

kpc sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Same, nawet bardzo poważne wątpliwości co do trafności oceny dokonanej przez sąd pierwszej instancji, jeżeli tylko nie wykroczyła ona poza granice określone w art. 233 § 1 k.p.c., nie powinny stwarzać podstawy do zajęcia przez sąd drugiej instancji odmiennego stanowiska. Pani Sędzia podkreśliła, że jeżeli z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena ta musi być uznana za prawidłową, choćby w równym stopniu z tego samego materiału dało się wysnuć wnioski odmienne. Omówiła również najczęściej spotykane błędy przy formułowaniu zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c.

Kolejny wykład, SSA dr Zbigniewa Woźniaka był poświęcony zarzutom w ramach

istoty sprawy. Następnie prelegent omówił katalog postanowień zaskarżalnych i niezaskarżalnych na tle zagadnień problemowych, które wygenerowała nowelizacja procedury cywilnej z 2019 r. i z kolejnych lat.

W ostatnim wykładzie r. pr. Maciej Bieszczad omówił zarzut naruszenia prawa materialnego a błąd w ustaleniach faktycznych – problem właściwego sformułowania zarzutu. Pan Mecenas omówił problematykę kwalifikowania naruszeń dotyczących: ustalania treści oświadczeń woli, wykładni oświadczeń woli, subsumpcji oświadczeń woli pod normę prawa materialnego; podstawy zarzutu naruszenia prawa materialnego oraz zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych, jako rodzaju zarzutu naruszenia prawa procesowego; aspekty (momenty), w których oświadczenie woli jest w toku postępowania kwalifikowane, możliwe błędy na poszczególnych etapach kwalifikacji, rodzaje zarzutów służące do zwalczania tych błędów; zagadnienia szczegółowe – możliwe błędy w toku ustalania oświadczeń woli oraz możliwe błędy w procesie wykładni oświadczeń woli oraz wybrane orzecznictwo Sądu

Najwyższego i sądów apelacyjnych w kontekście: nieprawidłowo formułowanych zarzutów naruszenia prawa materialnego, kryteriów rozróżnienia naruszeń prawa materialnego oraz naruszeń prawa procesowego w zakresie czynienia ustaleń faktycznych.

III Seminarium Cywilnoprocesowe, jak co roku, cieszyło się bardzo dużym zainteresowaniem w środowisku prawniczym. Każdy panel konkludowała bardzo interesująca i owocna dyskusja z udziałem uczestników. Gratulujemy Organizatorom oraz Koordynatorowi inicjatywy i czekamy na kolejną odsłonę Seminarium! ■

III Seminarium Cywilnoprocesowe, jak co roku, cieszyło się bardzo dużym zainteresowaniem w środowisku prawniczym.

zażalenia poziomego i pionowego. Pan Sędzia wyszedł od zarysowania regulacji dotyczących zażalenia na tle przepisów procedury cywilnej. Ze względu na odesłanie do odpowiedniego stosowania przepisów o apelacji, sąd – rozpoznając zażalenie – jest związany zarzutami procesowymi; zarzuty naruszenia prawa materialnego bierze pod uwagę z urzędu w granicach zaskarżenia (przykładowo SN w III CZP 59/98, III CZP 62/02) – art. 378 § 1 k.p.c. Nowelizacją KPC dokonaną w dniu 7 listopada 2019 r. gruntownie przemodelowano środki zaskarżenia od orzeczeń sądu drugiej instancji niebędących orzeczeniami co do